

УДК 633.111.1«324»631.53.01

Заїма О. А., кандидат с.-г. наук, провідний науковий співробітник відділу насінництва та агротехнологій
Кавунець В. П., кандидат с.-г. наук, провідний науковий співробітник відділу насінництва та агротехнологій
Дяченко Л. В., м.н.с. відділу насінництва та агротехнологій
Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України
e-mail: oleksii.zaïma@ukr.net

ВПЛИВ ПРОТРУЮВАННЯ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ І БІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Високоєфективним хімічним захистом зернових культур від хвороб є протруювання насіння сучасними препаратами. Це дає змогу знезаразити насіння від зовнішньої і внутрішньої інфекції, захистити його і проростки від пліснявих та інших хвороб, збудники яких знаходяться у ґрунті, а також послабити негативну дію мікропошкодження насіння за рахунок активації його захисних властивостей і запобігти розвитку патогенів. Особливо цінні протруйники, які підвищують посівні якості насіння і одночасно захищають рослини від хвороб та шкідників.

Метою досліджень в 2024 р. було вивчення комплексної дії припосівного протруєння насіння пшениці м'якої озимої системним двокомпонентним фунгіцидним протруйником Ларімар (тебен-тазол, 80 г/л + тебуконазол, 60 г/л) і двокомпонентним інсектицидним – Тіатрин (тіаметоксан, 50 г/л + бетацифлутрин, 50 г/л). Об'єктом досліджень було добазове (Р-1) насіння 12 сортів пшениці озимої: 'МПП Ауріка', 'МПП Аеліта', 'Вежа миронівська', 'МПП Валенсія', 'МПП Вишиванка', 'МПП Відзнака', 'МПП Дарунок', 'МПП Довіра', 'МПП Ніка', 'МПП Роксолана', 'МПП Феєрія', 'МПП Фортуна' (насіння вирощене по попереднику соя при однаковій технології). Основні показники

посівних якостей у насіння без протруювання і після його проведення визначали згідно ДСТУ 4138–2002.

Маса 1000 насінин у всіх сортів у середньому становила 47,1 г, найвища – у сорту 'Вежа миронівська' (53,7 г), найнижча – сорту 'МПП Ніка' (41,3 г). Активність наклёвування в насіння без протруювання становила 76,0% (мах 95% – min 50%), енергія проростання 94% (мах 96% – min 88%), лабораторна схожість – 96,0% (мах 98% – min 92%), а після обробки 82% (мах 96% – min 67%); 96 % (мах 98% – min 90%) та 98% (мах 99% – min 94%) відповідно.

При визначенні у сортів при проростанні насіння довжини колеоптиля виявили по цьому показнику суттєву сортову відмінність. Так, у середньому в не протруєного насіння довжина колеоптиля становила 6,1 см (мах 8,0 см – min 4,4 см), а після обробки – 4,5 см (мах 5,7 см – min 3,2 см). Це однозначно потрібно враховувати при встановленні оптимальної глибини закладання під час висіву протруєного насіння цими препаратами.

Одержані дані дають підставу вважати, що сумісна обробка протруйниками не знижує якості насіннєвого матеріалу і сприяє оптимізації фітосанітарного стану посівів.

УДК: 632.4:633.854.78

Заярна О. Ю., канд. с.-г. наук
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
e-mail: afzxo27@gmail.com

РОЗВИТОК ТА ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ ГРИБНИХ ХВОРОБ СОНЯШНИКУ В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Хвороби є серйозною перешкодою для отримання високих врожаїв соняшнику. Зміни в сільськогосподарських методах, особливо часте використання коротких сівозмін, призвели до збільшення кількості шкідливих організмів на полях. Спрощення сівозмін без належного чергування культур сприяє поширенню бур'янів, шкідників та хвороб, незважаючи на активне використання хімічних засобів захисту рослин. Крім того, збільшення площ, відведених під соняшник, створює сприятливі умови для накопичення шкідливих організмів на полях.

Глобальні кліматичні зміни, що характеризуються підвищенням середньорічної температури повітря в Україні більш ніж на 0,9°C за останнє століття, спричинили стійке перевищення середньомісячних температурних норм у вегетаційний період на +0,3–3,4°C. Це, у свою чергу, призвело

до скорочення зони достатнього зволоження ґрунту. Зокрема, у зоні Лісостепу, де багаторічний гідротермічний коефіцієнт (ГТК) становив 1,3, що відповідає зоні достатнього зволоження, наразі цей показник знизився до 1,2, що характеризує зону як таку, що має недостатнє зволоження.

Нестабільність погодних умов у Лівобережному Лісостепу, що проявляється у чергуванні інтенсивних короткочасних злив з періодами посухи, у поєднанні з порушеннями агротехнічних вимог (недотримання сівозміни, оптимальних строків сівби, використання невдалих попередників), сприяє підвищенню вразливості соняшнику до захворювань різної етіології.

Дослідження проводили у 2023–2024 рр. в умовах навчально-науково-виробничого центру (ННВЦ) «Дослідне поле Докучаєвське» Державного біотехнологічного університету.